

UDC: 339.5

Ianioglo Alina,
Dr., INCE, Chişinău
e-mail: alina.ianioglo@gmail.com

EVOLUȚIA COMERȚULUI EXTERIOR AL TRANSNISTRIEI

Abstract. The article reveals the evolution of external trade of Transnistria, inclusive with the Republic of Moldova. There have been analysed main export and import products of the region: metals and articles thereof, and fuel and energy products respectively. Main trade partners have been identified. Thus, in EU countries, Transnistria exports more than imports, while with partners from CIS countries, it imports more. During the analysed period, the volume of exports of goods from Transnistria to the Republic of Moldova was characterized by an unstable character. At the same time, Moldova remains the main market for Transnistrian products. It was stated that economic processes could serve as a driving force in transforming the Transnistrian conflict by strengthening the mutual interests of the parties.

Keywords: external trade, Transnistria, export, import, Republic of Moldova.

Introducere.

Comerțul reciproc reprezintă un bun indicator al nivelului relațiilor și încrederii între partenerii comerciali. Spre deosebire de alte conflicte teritoriale, comerțul dintre malurile stâng și drept ale Nistrului niciodată nu a fost oprit. Cu toate acestea, conflictul a fost întotdeauna reflectat în parametrii și dinamica comerțului. Din momentul obținerii independenței până în prezent economia Transnistriei a avut de suferit din cauza barierele impuse din partea Moldovei și Ucrainei, crizei financiare mondiale, semnării Acordului de Asociere dintre Republica Moldova și Uniunea Europeană, dependenței de întreprinderile cheie din regiune și altor factori atât externi cât și interni. Problema transnistriană este una actuală și prezintă interes evoluția comerțului exterior al Transnistriei, inclusiv cu Republica Moldova.

Comerțul exterior al Transnistriei.

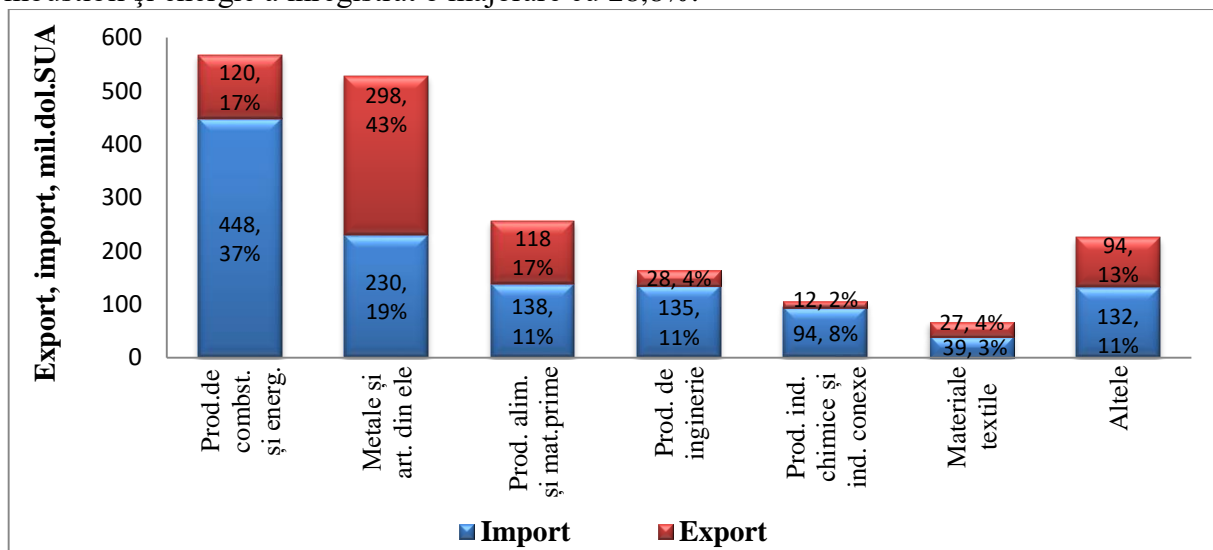
În 2018, importul Transnistriei a prevalat exportul cu 74,5%. Astfel se cumpără mult mai mult decât se vinde, o situație tipică atât pentru Transnistria, cât și pentru Republica Moldova.

Conform datelor Comitetului vamal de stat din Transnistria [4], în 2017 comerțul exterior al persoanelor fizice și juridice a constituit 1913,2 mil. dol. SUA sau cu 25,9% mai mult decât în anul precedent. Importul a crescut cu 23,6% (inclusiv din Rusia de 1,4 ori) și a atins valoarea de 1216,2 mil. dol. SUA, în timp ce exportul s-a mărit cu 30,3 %, fiind de 697,0 mil. dol. SUA. Creșterea exportului de mărfurilor în mare parte este datorată măririi volumului exportului în țările Uniunii Europene (UE), în special Polonia (de 3,1 ori), exporturile atingând o valoare de 75,0 mil. dol. SUA. Un impact semnificativ asupra creșterii activității comerțului exterior al Transnistriei a avut creșterea volumului de producție al Uzinei Metalurgice de la Râbnița. Aceasta tendință fiind urmărită începând cu anul anului 2017.

Produse de combustibil și energie dețin cea mai mare pondere în comerțul exterior al Transnistrie [6], importurile constituind 448,1 mil. dol.SUA (36,8% din volum total al importurilor de mărfuri) și exporturile – 17,2% (figura 1). Destinația principală a exporturilor produselor energetice o reprezintă Republica Moldova. În 2018, 36,8% din totalul comerțului exterior al Transnistriei cu Republica Moldova revin produselor de combustibil și energie; 30,8% - metalelor; urmate de produsele alimentare, minerale, inginerie și alte produse.

În 2017 comerțul exterior al produselor de combustibil și energie s-a micșorat cu 26,0% în comparație cu anul precedent, exportul fiind diminuat cu 42,8%. Principalul consumator al energiei electrice din Transnistria este Republica Moldova. Compania transnistriană „MoldGRES” a pierdut contractul de aprovizionare cu energia electrică a Republicii Moldova în primăvara anului 2017. Cu toate că Republica Moldova nu a cumpărat energia electrică doar 2 luni, nivelul producerii în primele 8 luni a scăzut cu 22,7% în comparație cu perioada anului precedent, fiind de 2486 mil. kWh. Totuși,

livrarea energiei electrice în Republica Moldova a fost reînnoită, astfel compania „MoldGRES” aprovizionează republica cu 70% din energia electrică totală necesară, altele 30% sunt livrate de compania ucraineană “DTEK Trading”. Deja în anul 2018, comerțul exterior al produselor de combustibil și energie a înregistrat o majorare cu 28,8%.

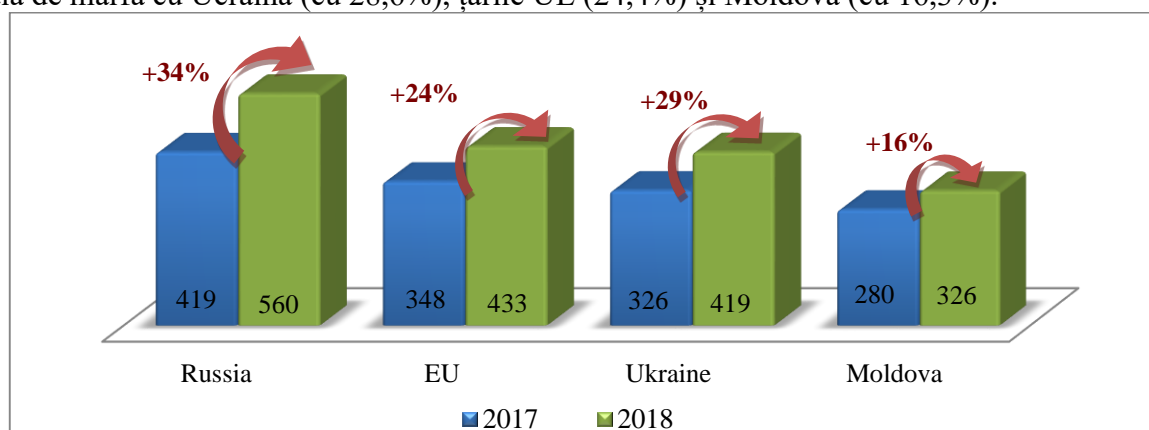

Fig. 1. Principalele produse ale importului și exportului din Transnistria, 2018.

Sursa: elaborat în baza datelor Comitetului vamal de stat din Transnistria.

Dacă în anii precedenți preponderent prevala exportul produselor de combustibil și energie (34,6% din totalul exporturilor în anul 2016), atunci în ultimii doi ani în structura exportului predomină metalele și articolele din ele. Astfel, în 2017 a crescut esențial exportul (de 2,7 ori) și importul (de 3,2 ori) metalelor și articolelor din ele în comparație cu anul precedent. Această tendință se observa și în anul 2018, astfel exportul metalelelor și articolelor din ele a atins o pondere de 42,8% din totalul exporturilor de mărfuri. Ceea ce privește importurile, unul dintre principalii factori care au stat la baza creșterii sale a fost mărirea activă a ofertei de materii prime pentru industria siderurgică. Cu un decalaj mare urmează exportul și importul de produse alimentare, inginerie și alte produse.

Comerțul exterior al Transnistriei cu alte state relevă, că în anul 2018 ponderea cea mai mare de 29,3% în comerțul exterior o deținea Rusia. După o reducere a circulației de marfă dintre aceste două țări cu 10% în anul 2017, a urmat o majorare cu 33,8% în 2018 (figura 2). Totodată a crescut circulația de marfă cu Ucraina (cu 28,6%), țările UE (24,4%) și Moldova (cu 16,3%).

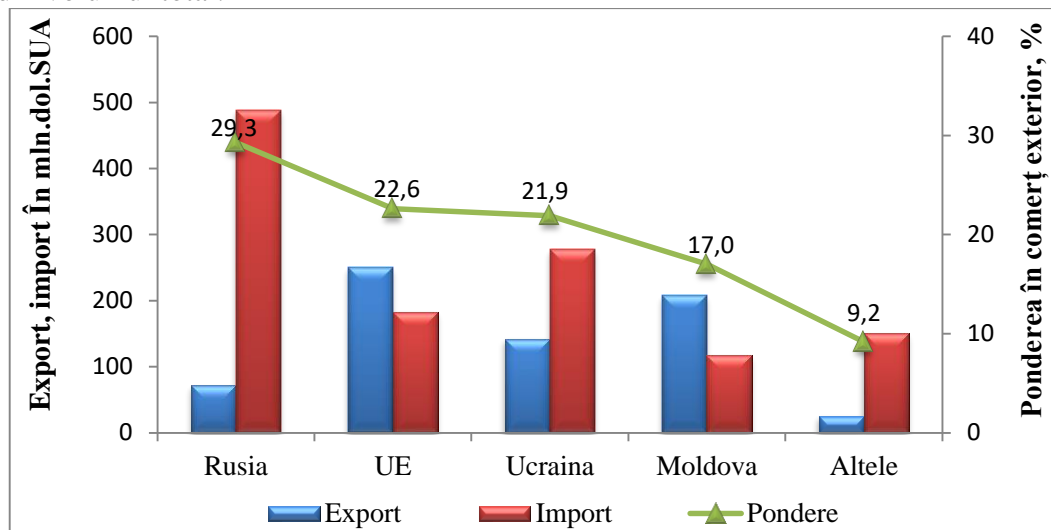

Fig. 2. Comerțul exterior al Transnistriei cu principalii parteneri, mil. dol. SUA.

Sursa: elaborat în baza datelor Camerei de comerț și industrie din Transnistria [3].

În țările UE, Transnistria mai mult exportă decât importă, în timp ce cu partenerii din țările CSI, aceasta mai mult importă (figura 3). Rusia deține o poziție de lider în importurile regiunii (488,5 mil. dol. SUA). În special se importă resursele energetice. Dacă în anul 2016, 46,3% din totalul exporturilor reveneau Republicii Moldova, în ultimii ani Transnistria a exportat cea mai mare valoare de mărfuri spre țările UE - 249,8 mil. dol. SUA în 2018, ceea ce constituie de 1,3 ori mai mult decât

în anul precedent, în timp ce importurile au fost de 182,9 mil. dol. SUA, sau 15,0% din totalul importurilor. Aceasta se datorează faptului că a fost asigurată extinderea beneficiilor DCFTA și pentru companiile din regiune [2, p.27]. În 2017 au fost introduse modificări în Codul vamal al Transnistriei, au fost simplificate procedurile de vămuire, a crescut nivelul de transparență a informației din partea organelor vamale [5, p.23]. În același timp, analizând comerțul exterior al Republicii Moldova, se poate menționa că republica a exportat spre țările UE mărfuri în valoare de 1,59 mlrd. dol. SUA în anul 2017, sau 65,9% din totalul exporturilor [1], ponderea fiind de 1,8 ori mai mare decât cea înregistrată în Transnistria. Importurile din țările UE în republică au constituit 2,39 mlrd. dol. SUA, sau 49,5% din volumul total.

Fig. 3. Comerțul exterior al Transnistriei cu alte state, 2018.

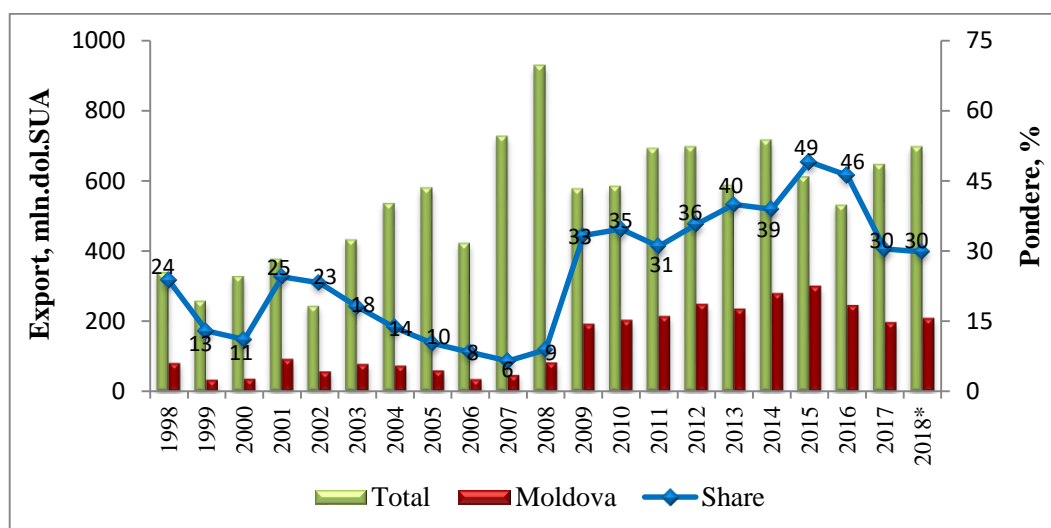
Sursa: elaborat în baza datelor Camerei de comerț și industrie din Transnistria [3].

Comerțul exterior al Transnistriei cu Republica Moldova.

Pe parcursul anilor 1998-2018, volumul exporturilor de mărfuri din Transnistria în Republica Moldova a fost caracterizat de un caracter instabil. Conform datelor figurii 4, după reducerea volumului exporturilor de mărfuri către republică cu 56% în perioada anilor 1998-2006, s-a înregistrat o creștere accentuată până la 192,3 mil. dol. SUA în 2009, ce este de 2,3 ori mai mult decât în anul precedent. Respectiv, ponderea exporturilor de mărfuri transnistrene în Republica Moldova a crescut de 3,7 ori în comparație cu anul 2008, constituind 33% din volumul total al exporturilor Transnistriei în 2009.

Dacă la începutul perioadei analizate, Transnistria a avut independență în activitatea economică externă, atunci, o dată cu introducerea în martie 2006 a regulilor de efectuare a exporturilor și importurilor transnistrene prin frontiera moldo-ucraineană, activitatea economică externă a Transnistriei a fost limitată. Aceste restricții rămân până în prezent și constau în faptul că întreprinderile din Transnistria trebuie să se înregistreze la organele de stat ale Republicii Moldova și să efectueze acolo vămuirea mărfurilor. Restricțiile date privind comerțul exterior, alături de alți factori, au determinat creșterea exporturilor din Transnistria în republică începând cu anul 2007.

În anul 2018 Transnistria a exportat mărfuri în valoare de 697,0 mil. dol. SUA, dintre care 208,0 mil. dol. SUA în Republica Moldova, ce constituie 29,8% din volumul total. Dinamica importului de mărfuri în Transnistria din Republica Moldova este prezentată în figura 5.

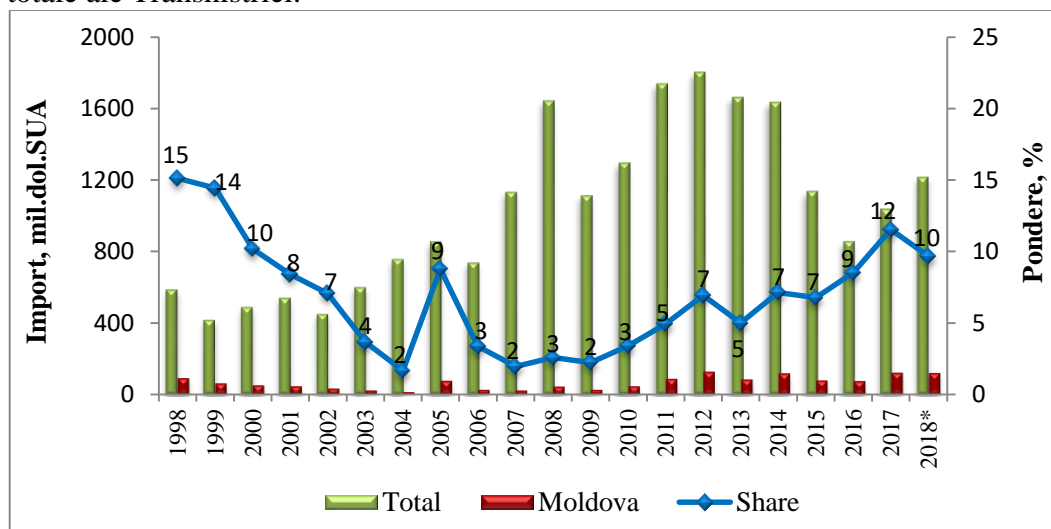

* datele prezentate conform metodologiei statistice vamale noi

Fig. 4. Dinamica exportului de mărfuri din Transnistria în Republica Moldova, în perioada 1998-2018.

Sursa: elaborat în baza datelor Comitetului vamal de stat din Transnistria.

Dacă în 1998 Transnistria a importat mărfuri din republică în valoare de 88,8 mil. dol. SUA (15,1% din importul total), atunci în anul 2004 această cifră a fost de numai 12,6 mil. dol. SUA (1,7% din importul total), micșorându-se astfel cu 85,8%. Începând cu anul 2006, s-a înregistrat o creștere a volumului importurilor de mărfuri, constituind 117,7 mil. dol. SUA în 2018, ce reprezintă 9,7% din importurile totale ale Transnistriei.

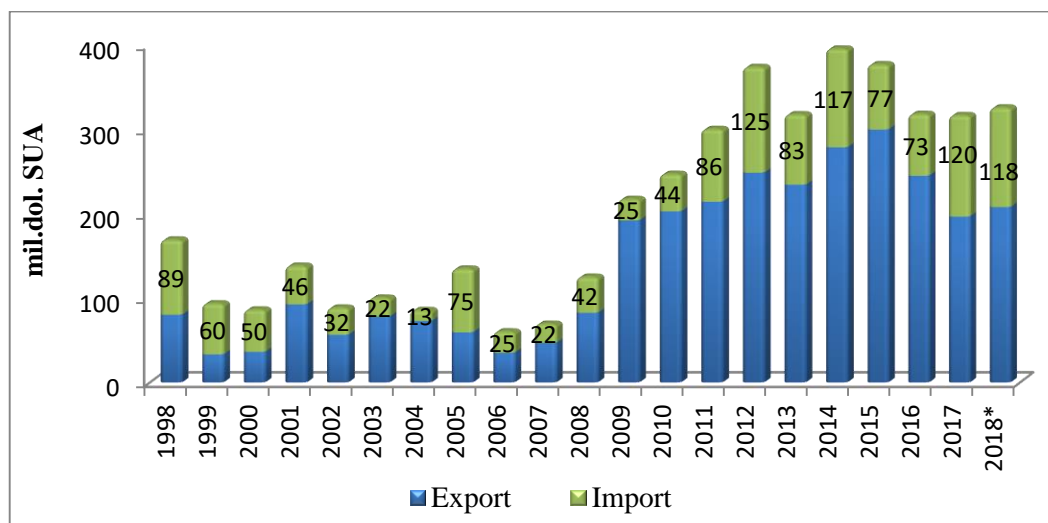
* datele prezentate conform metodologiei statistice vamale noi

Fig. 5. Dinamica importului de mărfuri în Transnistria din Republica Moldova, în perioada 1998-2018.

Sursa: elaborat în baza datelor Comitetului vamal de stat din Transnistria.

În conformitate cu datele din Figura 6, se poate observa că, dacă în anul 1998, Transnistria a exportat în Republica Moldova aproximativ același volum cât și a importat, atunci începând cu anul 2009, se înregistrează o creștere accentuată a exporturilor - de 2,3 ori mai mult față de anul precedent. Cum a fost menționat anterior, mărirea volumului exportului din Transnistria în Republica Moldova începând cu anul 2006 era legată de noile proceduri vamale de efectuare a comerțului exterior al Transnistriei. În anul 2018, ponderea comerțului între Transnistria și Republica Moldova a reprezentat 17,0% din volumul total al comerțului exterior al Transnistriei. Astfel, comerțul exterior al Transnistriei cu Republica Moldova a fost de 325,7 mil. dol. SUA, dintre care exportul – 208,0

mil. dol. SUA (sau 63,9% din volumul total).

* datele prezentate conform metodologiei statistice vamale noi

Fig.6. Dinamica comerțului exterior între Transnistria și Republica Moldova, în perioada 1998-2018.

Sursa: elaborat în baza datelor Comitetului vamal de stat din Transnistria.

În general putem conclud că în comerțul exterior al Transnistriei au avut loc schimbări esențiale. Dacă la începutul perioadei analizate, Transnistria a avut independență în activitatea economică externă, atunci, începând cu anul 2006 aceasta a fost limitată prin introducerea noilor reguli de efectuare a exporturilor și importurilor transnistrene prin frontiera moldo-ucraineană. În ultimii ani în Transnistria se observă o creștere constantă a comerțului exterior, factorul principal al acestei tendințe fiind mărirea exporturilor de metale și produse metalice (atingând o pondere de 42,8% din totalul exporturilor de mărfuri), ceea ce a dus la importul activ al materiilor prime pentru industria siderurgică. În anul 2017 a avut loc o reducere a exportului în Republica Moldova, cauzat de dificultățile cu încheierea contractului de furnizare a energiei electrice. Totodată, Republica Moldova rămâne principala piață de desfacere a producției din Transnistria cu o pondere de 29,8%. Astfel, pe fundalul dinamicii nefavorabile a reglementării politice, procesele economice ar putea servi drept forță motrică în transformarea conflictului prin consolidarea intereselor reciproce ale părților.

Bibliografie:

1. Biroul Național de Statistică al Republicii Moldova. <http://statistica.gov.md/>
2. Boțan I. Prevederile Acordului de Asociere Republica Moldova - Uniunea Europeană. GHID. Chișinău: Editura Arc, 2014.
3. Camerei de comerț și industrie din Transnistria
4. Comitetului vamal de stat din Transnistria, <http://customs.gospmr.org/>
5. Ghid cu privire la import/export și comerțul reciproc pe malurile Nistrului. Manual practico-informativ privind procedurile de bază. Chișinău, OIM, 2017.
6. Ministerul dezvoltării economice a regiunii transnistrene. <http://mer.gospmr.org/>